

A „KELET” előfizetési díja:

dékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főtré 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

ÁZ ÉRTÉKESEB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezmény is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben: Haasensteint et Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerviztör 5. sz.

Nyilvántartási díjak

garmond sora után 35 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A két nuntium.

(S—r.) Nagy különbség van az osztrák és a magyar quota-bizottság üzenetei között. A magyar bizottság a legnagyobb loyális-sal elfogadja most is az 1867-ben mindkét részről megállapított quota-állapotot, csak azon változásokat veszi számításánál tekintetbe, melyeken a monarchia két fele közti adózási arány az utóbbi években keresztül ment és szigorú matematikai pontossággal kiszámítja a quota-t; felemlíti, hogy a fogyasztási adók címén, Magyarország: jogtalanul mennyire megkárosították és még sem vindicálja ezt az országnak, mi hazánk szempontjából lehet hiba; de a monarchia és Ausztria tekintetében, a legnagyobb méltányosság. Végül: elfogadja ugyan a restitutionnak az adók arányában való megoldási módját, de kijelenti, hogy ez által sem vagyunk biztosítva a megkárosítás ellen. A határörvidék címén elváltat praecipiumot nem számítva a quota-t; pedig bebizonyítja, hogy ha a határörvidék adója arányában lenne quota-unk ki-számítva, akkor e címen nem 2 %, hanem 0.68 % jutna csak reánk.

Ezzel a nuntiummal szemben az osztrák is elismerték, hogy higgadt, loyális és az egész sajtóban nem merült fel ellene más vád, mint hogy a határörvidéki erdők jó-menedelmét tekintetbe nem veszi; pedig sem-miféle erdőjövdelem tekintetbe nem vétetik és ha tekintetbe vennék is az erdőket, ezek a határörvidékeken oly keveset jövdelemnek, hogy a 2 % praecipiumot távolról sem érik fel.

Annál meglepőbb volt tehát reánk nézve, hogy az osztrák nuntium egyik kérdésben sem fogadja el a magyar bizottság javaslatait, hanem mindenben oly követeléseket lép fel, melyek a kiegyezést, Magyarország nézve, merő lehetetlenséggé teszik. Legelőször is a restitutio kérdését hozzák a vámjövdelem közösségével oly kapcsolatba, hogy kijelentik, miszerint vagy fedeztessék ezentúl is a restitutio a közös-vámjövdelem-ből, az az maradjon a statusquo, a mi megkötöttségünkkel, vagy ne legyen közös a vámjövdelem sem. A fogás ügyes, de hamis. Mert ha egyszer elősmerik magok az osztrákok, hogy a cukor, szesz, sör-kivétel a monarchia kötéle közt, a termeléssel sokkal arányosabb, bár még ezzel is az osztrákokra nézve jobb arányban áll; mint az összes vámbelozattal; ha elősmerik, hogy a mi megkötöttségünk, a mostani viszonyban más-fél millióra megy évenként, akkor ellen-fel követelésük a statisztikai adatok és a legközönségesebb igazság mellőzésével, Magyarország megkötöttségét akarja törvénybe-iglatni. De sem erre nem fog senki Magyar-országon vállalkozni; sem el nem fogadja az alternatíva másik részét, hogy t. i. a vámjövdelem a határon bejövő vámjövdelem sze-rint osztassék meg a monarchia két fele közt; mert akkor lenne a minket megillető jövdelem csak előrve, ha nyugati határainkon is vámot szedhetünk. Ha úgy tetszik: meg-számíthatjuk a vámjövdelem; de máskülönben a vámjövdelem közösségét meg nem szüntethetjük.

Az osztrákok a quota alapját is igno-rálják, mert úgy manipulálnak, hogy a fo-gasztási adók közül kihagyják azt, a mi reá-juk nézve terhes, persze, hogy a szelvényadót is teljesen ignorálják és így szépen kiszá-mítják, hogy őket csak 68.25 % minket pe-dig 31.75 % illet a közös terhekből; pedig ha szigorúan a közvetett és közvetlen adók összeget vesszük, a szelvényadóval együtt, akkor 25 %-nál több nem jutna ránk, úgy-hogy csak a legnagyobb loyálisnak rovan-dó az fel, hogy a szelvényadót a bizottság számításból kihagyja és így 29 %-ot a-jánlott. És ha az osztrákok ezt azzal hálál-ják meg, hogy csaknem 3 %-al akarnak rajtunk többet venni, még teherviselési kö-pességnünk arányánál is; ezzel egyszerűen le-hetetlenül teszik a kiegyezést vagy arra köny-szerítik a magyar bizottságot, hogy ez fel-kérje az országgyűlést a szakításra, mikor a felség határozná meg a quota-t.

Az osztrákok még egy harmadik fo-gáshoz is folyamodnak: egész fenntartásukat jelentik ki a pénzügyi vámok tekintetében. Természetesen ez, arra van számítva, hogy

a szövet-ipar magos védvámait velünk elfo-gadtatják, a nekünk jövdelemző pénzügyi vá-mokat pedig visszautasítják. De, azt hisz-szük, hogy itt is csalódnak; mert az egész vámkérdés oly compensatoria van fektetve, mely a mi jövő mérlegünket inkább rontja, mint javítja; így tehát igen keveset kell e mérlegből kilőni, hogy egészen a mi róvá-sunkra üssen ki. És ha ezt kilökték, nem lesz hajlandó, a magyar országgyűlés azt elfo-gadni.

Jól vigyázzanak az osztrákok; a ki-egyezést megbuktatni lehet; de reánk nézve még rosszabbá tenni nem!

— A képv. ház mentelmi bizottsága ülésében tárgyalás alá vette a budapesti törvény-szék kérvényét Makray Aladár képviselő mentel-mi jogának felfüggesztése tárgyában. Makray a tárgyalás kezdetén a maga részéről is azon kértést terjeszté elő, hogy mentelmi joga felfüggesztessék fel. Degenfeld Lajos gr. előadó az ügyben zakla-tást látván, a felfüggesztés megtagadását hozza javaslatba. A bizottság többsége az ügyiratok meg-vizsgálása után azon meggyőződésre jutván, hogy az ügyben politikai zaklatás esete nem forog fenn, a mentelmi jog felfüggesztését mondta ki. E határozat folytán Degenfeld gr. nem vállal-ván el az előadói tisztet, a bizottság Horánszky Nándort bízta meg jelentésének a ház elé terjesz-tésével.

— Országgyűlés. A képviselőház június 15-iki ülésében a gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgya-lásának folytatása következett. A törvényjavaslat a 125-ik szakasza 20, 23 s 24-ik szakaszok ki-vételével, vita nélkül elterjedtetett. A június 16-diki ülésben elnök bemutatta a budapesti sajtó-bíró-ság kérvényét Falk Miksa képviselő kiadatása iránt. A mentelmi bizottsághoz utasították. Trefort Ágoston bemutatta az Olaszországgal 1867-ben kötött kereskedelmi és hajózási szerződés hatályá-nak meghosszabbításáról szóló törvényjavas-latot. Az osztályokhoz utasították. Széll Kálmán t. javaslatot nyújt be a sajtók használá-tával nyers répat feldolgozó cukor-gyárak által fi-zetendő fogyasztási adónak az 1877—8 évi időny-re megállapításáról. A pénzügyi bizottsághoz uta-sították. Következett Irányi Dániel indítványának indoklása a vizsábalyozás tárgyában. A ház Pé-chy miniszter felszólalása után a javaslatot mellőzi. Ezután a gyámügyi javaslat folytatódatosan tár-gyaltatott egészen a 142-ik szakaszig. Ezután Ti-sza miniszterelnök felelt Irányi interpellációjára a torpedók szállítása iránt, melyről mai lapunk egy más czikke emlékezik meg. Végül Kasz Ivor bár nyújtott be egy hosszabb interpellációt a keleti ügyekre nézve, melyet tér szűke miatt, la-punk holnapj számában fogunk csak közölni.

— Az osztrák nuntium magyarra fordí-tásában, mint a „Fremdenblatt”-ban olvassuk, késelem állott be, a magyar regniculáris deputa-tio szombaton nem kapta meg azt, mint tervezte volt; az átnyújtás valószínűleg hétfőn történik meg. Az irat közzététele e szerint szintén elma-rad. E körülmény következtében a magyar deputa-tio szombat este kintűtöt ülése nem tartatik meg s a deputatio csak hétfőn gyűl össze hivata-losan.

Szombaton délelben, mint a „D. Ztg.” írja, Bécsben minisztertanács is volt 6 felsége elnökte-alatt.

A háború.

Ausztria-Magyarország állása a keleti kér-déshez élénk vitatás tárgyát képezi most külön-sön az angol és német lapokban.

A „Daily Telegraph”nak e hó 12-éről Bécsből a következőket sürgönyzik: Ferencz József csá-szár formális biztosítást vett a czártól, hogy Ausztria érdekei Oroszországgal el egyenlő lábra helyezvők s hogy a czár személyes hajlamai még mindig a béke mellett vannak.

A „Nat. Ztg.” azon kérdésre, hogy Ausz-tria nyugodtan nézheti-e most a háborút, a né-lkül, hogy Oroszország nitaláni tulkapasai ellen fedezve legyen, így felel: Nekünk nyugatiaknak nem fér a fejünkbe az a gondolat, hogy oly ál-lam, mint Oroszország, minden életérejt arra te-

gye, hogy néhány millió barbárnak sorsát meg-javítsa.

E gondolat mellett az orosz nemzeti enthu-ziasmus sem maradt meg oly soká, hogy a ké-zzel fogható célokat ma már eltagadhatná. A „Nov. Vrem.” ma már azt írja, hogy a mint Anglia a suez csatorna semlegesítését nem akar-ja megadni, hanem saját hatalmát teszi ott tul-nyomóvá, úgy Oroszország sem engedheti meg a Dardanellák semlegesítését, hanem meg kell azt nyitnia hajóhada előtt.

Féltünk, mond a berlini lap, hogy Orosz-szág utolsó szándékait, a meddig lehet, elrejtí, s még sok víz lefolyik a tengerbe, s vér a földbe, mielőtt oda jutnánk, hogy a tervek és óhajások, a számtalan „de” és „ha” közül a valódi elhatá-rozást és szándékot kikelni látnuk.

Milan szerb fejedelem utazását és hódolását a czár előtt minden oldalról így keznek megnyu-gtató módon feltüntetni. A „P. C.” szerint a szerb hódolás Plojestben nem egyéb udvariasságnál. A bécsi „Fremdenblatt” szerint Milan utja Bécsben senkit sem meg nem ijesztett, sem nem nyugta-lanított. Ép oly kevéssé esodálkozik rajta valaki, mert Bécsben igen jól tudják, hogy Oroszország-nak érdekében áll az, hogy háta mögött egy sem-leges Szerbia álljon. Egyuttal jelentik Bécsből, hogy külföldi kormányunk kérdést intézett Plo-jestbe Milan utjának és tisztelgésének természete iránt s onnan a legmegnyugtatóbb választ kapta.

Sajátoság, hogy ezen békés ömlengésekkel egyidejűleg jelentik Belgrádból, hogy a szerb had-ügyér jelentékeny szerződéseket kötött szállítókkal élelmi és takarmányszállítások végett, melyek rak-helye Alexandriá lesz.

Még a berlini „Nordd. Allg. Ztg.” is siet megtenni muszka kötelességét, a legártatlanabb színben igyekeznél feltüntetni a Szerbiában vég-bemenő dolgokat.

Azon alkalmából, hogy a pétervári angol katonai attaché, Wellesley kapitány is a muszka főhadai szállásra ment, írják Pétervárról a „P. C.”-nek, hogy az orosz kormány arra figyelme-ztetle a kapitány urat, hogy válogassa meg em-be-reit, kiket magával szándékozik vinni a Duná-hoz. Ezen gyöngéd figyelmeztetés azért történt, mert az orosz fővezérség nyomára jött annak, hogy egy bizonyos európai nagytalalom képviselői egész fészelenél tudósították kormányukat az orosz had-sereg hadmozdulatairól és az orosz fővezérség in-teretéről chiffrizott sürgönyekben, úgy hogy most már a törökök mindenről jól értesítve van-nak még pedig alaposan. Az oroszok kiszámítot-ták, hogy a törökök ezen értesülése épen csak annyi időbe került, a mennyibe kerül a sürgö-nyöknek Oláhországból Londonba, innen pedig Konstantinápolyba, Rustsukba és Viddinbe küldése. Ha ezen szelid figyelmeztetés sem volna elég, jegyzi meg a levelező, akkor az orosz kormány Európa elé fogja tártani ezen üzeneteket.

Az Al-Dunáról.

A „Daily Telegraph” mai száma egy hosszú sor táviratot hoz, melyek így szólnak:

Rahova, szerda. Itt minden nyugodt, de a tulsó parton egyre látai az orosz csapatokat mozogni. A törökök jól el vannak készülve a vé-delemre.

Viddin, hétfő. Ámbár az ellenség folytatja készülődését, az örök kivételével semmit nem lá-tni a part mentén, a mi azt mutatná, hogy oro-szok s törökök háboruban vannak egymással.

Tulcsa, kedd. Itt minden csendes, a Duna erősen apad.

Szilisztria, kedd. A tulsó parton mozog-nak a csapatok, de hogy támadásra készülődnek, arra semmi jel.

Schumla, kedd. Ma hadgyakorlat tartat-tott itt és minden a legjobb rendben ment és a legkitűnőbb állapotban találtatott.

Várna, kedd. Tegnap egy orosz kómet fogtak el itt. Ő egészen fiatal ember. Parasztnak volt öltözve. Az örökkel való dulakodásban három nyját levágták. Compromittáló papirokat találtak nála.

Küstendzse, jun. 13. Négyezer török katona dolgozik itt a sánczmunkákon és az ágyuk felállításán. Rövid időn várnak segédhadakat. A kerület rettegésben van.

Oláhország vendégei.

A „független” Oláhországának nagy-ur vendégei vannak. Sándor czár, muszka trón örökös, Ignatieff, Gortsakoff, Miklós nagyherceg és sok más nagy muszka. Tegnap érkezett meg Bukarestbe Milan szerb fejedelem és két szláv uralkodó grófja tehát Oláh földön és ezzel két-ségtől nagyra vannak Bukarestben. Oláh-ország a pánszláv szövetségben! Szerencsé-

sen vezették Románia sorsát politikai! Irig-y lendő sors valóban. Oda jutott, a hová min-den érdeke sarkalta: a pánszláv szövetség karjai közé. Tudvalevő dolog, hogy a szlávok egy sze-retik Oláhországot, hogy majd — megeszik. Igen természetes tehát, hogy Románia szerencsének éri magát, hogy segíthet kikaparni a gesztenyét nagy hatalmu „barátja” és „szövetségese”: a szent Oroszország, s általában a páslávismus számára. Eddig mi úgy tudtuk, hogy az Oláhok és musz-kák érdekei homlokegyenest ellenkeznek egymás-sal. Most az ellenkezőről akarnak meggyőzni. De aligha fog sikerülni.

A montenegróiak.

A „Times” bécsi levelezője a következőket írja: Orosz körökben néhány nap óta mind erő-sebben lép föl a vélemény, hogy a montenegró-iak nem lesznek képesek a törököknek ellenállni; az osztrák kormány ennél fogva szindoztatik, hogy mennyiben volna hajlandó, valamint tenni, hogy a montenegróiak egészen szét ne morzso-ltassanak (!!!)

Az ázsiai harcztéréről.

A „Daily Telegraph” az ázsiai harcztéréről irt vezércikkében ezt mondja: Ha Achmet Mukh-tár pasa nagy Frigyes volna, egy bár számára csekély, de jól felgyelmezett hős sereg, el, tán megállhatna az oroszok előtt. De a török tábor-nok, bárminő kitűnő tulajdonai legyenek is, egyb-ként gyenge, míg ellenfele erős. Az egé-z Erze-rum körül levő hadsereg nem tesz többet 70,000 embernél s nyílt csatában Mukhtar legfeljebb 50,000 emberre számíthat. Karsz és Batum az orosz hadseregből legfeljebb 40,000 embert von el a működő orosz hadseregből s így tehát oly tulerővel állhatnak Mukhtar pasával szemben, melynek egyszerű tömegétől vissza kell vonulnia. Szerencsés lehetne helyzete, ha a védelmi po-sítiót nem lehetne megkerülni. De szerencsétlen-ségére Kisázsiaiban minden jól védhető posítiót kisebb-nagyobb kerülővel körül lehet járni. Azért is tehát Ázsiaiban a törököknek nem lehet kilátá-suk a mostani haderővel a győzelemre, sőt attól kell tartaniok, hogy hamar el fogják veszteni Karszt s tán Batumot is, mely pedig mint ki-kötőhely igen fontos posíto, s mely a czár sze-mében már régóta szálkát képez. A kaukázusi felkelés ugyan nagy jelentőséggel bír, de idáig az oroszokra nézve még nem öltött veszedelmes jel-leget, csak akkor következhetnék ez be, ha a fel-keles a Fekete-tengertől a Kaspi tóig terjedne; de ekkor a Rion-hadosztály nem is vesztegel ne Batumnál, hanem sietve menne a Kaukaszba rendet csinálni.

A legújabb sürgönyök az ázsiai harcztéréről így szólnak:

Batum, szerda. Épen most érkeztem meg a táborból. Az oroszok folytatják erődítési mun-kálataikat és óráról órára előbbre haladnak. Uta-kat csinálnak az erdőkön át. Az előre tolt török erődökkel egy-egy bomba repíteték oda s így kényszerítették az oroszok a munkával felhagy-ni; de mielőtt az ágyu elhaltat, az ellenség azonnal visszatért és folytatja munkálatait. Nagy szükség van segédhadakra. Ha egyhamar nem érkeznek, a török katonák ki lesznek merülve. A török tisztiek már is aggódni kezdenek.

Husszein Fazli pasa most érkezett meg 500 cserkeszszel, kiknek Szuchum-Káleba kellene in-dulniok. Livanából vett hír azt tudatja, hogy ott éhségtől kell tartani. Tegnap beszéltem Ali Nasz-mival. kit halottnak vélték. Batum nj parancs-noka megérkezett.

Sz-Pétervár, jun. 13. (A „La France sürgönye.”) Tifliszből vett jelentések tudatják, hogy a Manamaranál táborozó orosz ha-dak a Karsz várából kirohant halórséggel ocsa-tát vívtak. Megerősítik a hírt, hogy az Oltiban volt orosz csapatok előbbre nyomulnak Ispsz felé.

A kémei büntetése.

Az Oláh külügyér egy jun. 11-iki jegyzék-ben tudatá a bukaresti diplomáciai képviselőkkel, hogy a kormány a kémei megbüntetésére szigorú rendszabályokat fogantatott, melyek a hivatalos lapban közöltetnek. A kémei legnagyobb része külföldi állampolgárok. Főhivataknak tehát a konzulatusok, hogy illető honosait figyelmeztessék, hogy kerüldjenek oly helyeket, hol az orosz vagy Oláh cs-a-patok táboroznak. A hadi törvé nyszöke, melyek ez ügyben ítélnék, június 6-án kezdtek meg func-tióikat.

Táviratok.

Bécs, jun. 16. Milan fejedelem Nikolic ezredet, a skupstinai kormánybizost, nevezte ki a Kragujeváczban és Kragujevácz körül összponto-

sított csapatok parancsnokává. E kinevezést a skupstinával szemben követendő erélyes politika előjelének tekintik. — Ittteni bankárokhöz érkezett sürgönyök szerint a szerb semlegességi nyilatko-zat külsőben áll.

Konstantinápoly, június 16. Kréta szigetén a nyugalom eddig még nem zavartatott meg; ha zavargások ütnének ki, a kormány oda fogja küldeni a cyprusi és rhodusi helyőrségeket; az egyiptomi csapatok is partra fognak szállani. — A török középtengeri hajóraj parancsnoka szin-tén kapott parancsokat a mondott eshetőségre vo-natkozólag.

Zágráb, jun. 16. Mollinárynak csaknem titokban történt elutazása közbeszéd tárgya. Mond-ják, hogy az elutazás a király parancsára történt és a mozgósítással közeli összeköttetésben áll.

Bécs, június 16. A „Pol. Corr.” jelenti Plojestből mai kelettel: Ma fogadja a czár a szerb f. jelemet. Rixtisz audientiát kért Gortsakoffnál. Elek nagyherceget a czár a főhadiszállásra hívta.

Bukarest, jun. 16. Hírlik, hogy 20 ezer török Kalafatnál kíséreltet tett átkelni a Dunán de a románok víztől visszaverték a kíséreltet.

Pera, jun. 16. (A „D. Ztg.” jelentése.) A lengyel légit 1000 emberből áll. — Konstantiná-poly tele van török önkényessékekkel. — A török páncélhajóhad elhagyta Szuchum-Kalét, rendelte-tési helye ismeretlen. A „Nubir” páncélhajó a Csuruks mellett orosz hadállásokat lövöldözi. — Több mint 2000 lengyel szökevény jött az orosz dunai hadseregtől Sumlára.

Konstantinápoly, jun. 16. Az egyptomi csapat- contingens ide érkezett. A szultán legközelebb Drinápolyba megy az erődítési mun-kálatokat megsejmelni.

Pétervár, jun. 15. (Hivatalos.) A törökök Karsznak elől fekvő védműveiből és a magaslato-kon elhelyezett három tábori légballók lövették az orosz tábor és a tűzvérségi szállítmányt; az oro-szok tüze azonban elhallgatatta és visszavonulást kényszerítette őket, öt orosz tűzér megsebesült. Az oroszok 9-6-án megszállották Alskertét, és 10-én Szeidekánt. A törökök sietve visszavonultak Kenrikerbe, élelmi szert és egy tábori műhelyt hátra hagytak.

Háziparfejlesztő egyesület az erdélyi részekben.

Kolozsvár, 1877. jun 18.

Csekély számú, de művelt közönség gyűlt össze tegnap délelőtt, a város ház tanácstermében megteendő az előleges lépéseket egy, az erdélyi részekben alakítandó házi-iparfejlesztő egyesület érdekében.

Gr. Eszterházy Kálmán főispán elfoglalván az elnöki széket és Békésy Károlyt kérvén fel a jegyzőkönyv vezetésére, előadja, hogy a midőn egy pár héttel ezeőtt Jágócsi Péterffy József minis-teri biztos a házi-ipar fejlesztése érdekében talp-rasett előadását tartotta volt, felszólította hall-gatóit, hogy küldjenek ki kebelükből egy bizott-ságot, a mely megtegye Kolozsvárt is a kezd-meényt egy házi-iparfejlesztő egyesület létreho-zatálára.

E felszólítás folytán a kolozsvári kereske-delmi és ipar kamara elnöksége ragadta meg az eszmét és egy szűkebb körű intéző-bizottságot hi-ván egybe, ez elkészítette az alapszabály terveze-tet és értekezett azon módok felett, miként le-hetne az alakulandó egyesület a legbiztosabb ala-pokra fektetni. E célra a legjobb módnak a bi-zottság a törvényhatóságok és különösen a me-gyék felszólítását találta, hogy lépjenek ez egyo-szultetbe és a területükön levő közönségeket, úgy, mint azt Pozsony megye tette, lakosságuk arányá-hoz képest bizonyos tagsági díjra, kötelezzék. E mellett pedig, a nagy közönséghez felajánlót és ö-vdíjas tagok nyerhetése végett szintén felszólítás intézessék. Ezen intéző bizottság elkészülvén ja-vaslataival, azt ezeunel a gyűlés elé terjeszti. Minthogy pedig az alakítandó egyesületnek már van egy elődje a pozsonyi vidéki házi-iparfejlesztő egyesületben, elnök felszólítja a jegyzőt, hogy a gyűlés tájékoztatása végett adja elő a pozsonyi-deki egyeslet működésének környomait.

Jegyző a pozsonyi vidéki egyesület legújabb évi jelentése alapján előadja, hogy az egyeslet jelenleg három ipari iskolát tart fenn; az első a zay-ugróci zsi szerszámmal és eszközök-vel. Növendéke volt összesen 18. — A második egyén, a felvidéki társaságtól egy, mindhár-man tanítókká lettek a műmetszéből. Az egyeslet

pedig e műhelyben egy növendékét Liptóba, egyet Bars megyéből, egyet Pozsony városából ingyen tart.

Somorján az egyet kosárfonó tanműhelyt tart, mely a finom fonásban 15 képzett fiatalot Somorjának, úgy hogy ezek már itt folytathatják a tovább tanítást, a műhely másfelé költözik. A durva fonás pedig Somorján már annyira elterjedt, hogy a múlt télen Somorján 8 ezer darabnál több gyümölcszálító kosarat készítettek. E kosarak már is keresett cikkekké lettek és pótolják az eddig Bajorországból behozott kosarakat.

Pozsonyban a női háziipartanműhely igen öröndetes eredményeket mutat fel. Ez idő szerint 43 növendék van s még 17 fog felvételt. Megnyitották itt a florencei szalmafonó műhelyt, melyben a bejáró tanulóknak külön tanfolyamot nyitottak. Kísérletet tettek az olasz finom szalmatermeléssel, mire Pozsony városa 3 hold földet ajánlott fel.

Az egyet nagy gondot fordít a lentermelésre, ugyanígy, hogy 1876-ban 56 hordó rigai lenmagot szőtt ki. Az egyet továbbá egy fiatal embert küldött ki Stuttgartba egy európai hírű harmonium-gyárban kiképzést nyerendő, hogy az egyet hazánkban is egy harmonium tanműhelyt állítson fel. Czélja az egyetnek még Privigyén gyapjúszövőszéti, Aranyos-Maróthon gyermekjáték-tanműhelyt és Tudosinban és Zsolnán egy-egy lenkikészítő intézetet felállítani.

Utal ezek után jogzó azon meszeszekiből jótékony befolyásra, melyet ilyen műintézetek nálunk az erdélyi részeken is hivatva vannak gyakorolni.

Ezek után szintén tájékoztatásul, felolvastatik az alapszabálytervezet.

Az értekezlet ezt követően elhatározza, hogy az egyet megalakítására végett a jelenlévők: u. m. Gr. Eszterházy Kálmán, Szentgyörgyi Lajos, Szentgyörgyi József, Biasini Domokos, Veszely Károly, dr. Concha Győző, Bonis István, Várady Károly, Gáman Zsigmond, Finály Henrik, Benigni Samu, Zsigmond Dező, Kövály László, Sáni László, Békésy Károly, Turcsányi Gyula aláírásával egy felszólítás küldessék szét a helybeli iparkamara területén levő törvényhatóságokhoz és a nagy közönséghez, melyben szövege a következő: „Az egyesületnek testületileg és magánpártolásra. E czélból a gyűlés elhatározza, hogy a tagsági díj egyesekre nézve 2 frt, közönségekre nézve 100-at meg nem haladó lakossággal 1 frt, 100-on felül 200-ig 2 frt és azon felül évenként 3 frt lesz. Az alapító tagsági díj pedig 50 frt lesz. A felhívás mellett pedig szét fog küldetni az egyet működési körének és az alapszabályok tervezetét.

Az értekezlet végül e teendők elvégzésére a már meglevő intéző bizottságba még Várady Károly és Turcsányi Gyula urakat beválasztja.

A gyűlés ezzel eloszlott.

A háború és Ausztria.

A „Daily Tel.”-nak egy igen nevezetes cikke van a jelen diplomáciai és politikai helyzetéről, melyet röviden a következőkben ismertetünk:

Eddig még minden császár szerette volna a Bosporust elérni, ha lehetett volna, és semmi más nem tarthatta vissza, csak a hatalom hiánya. Ha Diabes hadserege négy és hat évtizede lett volna, Miklós császár 1829-ben okvetlen bevonult volna Konstantinápolyba. Hasonlóképpen Sándor császár is elmenne most oda, ha meg nem akadályozzák ebben a török katonák vagy a külinterveiótól való félelem. Konstantinápoly eleste most nemcsak a valószínűség sorába lépett, hanem a katonai elemek azt bekövetkezőnek is állítják.

Hogy egy ilyen eshetőség komolyan megértendő az angol keleti érdekeket, a menbyiben állandóan nagyobb tengerészeti és hadi költségeket okozna Angliának, az kétségtelen. De hogyan viselkedne el Ausztria az ezen calamitástól rája háramló veszélyt! Orosz protektoratussal Romániában, Szerbiában és Bulgáriában, s ha Oroszország maga birtokában tartana Stambul, akkor Ausztria alig volna több hatalom. Tengerészeti fölényt gyakorolva a Fekete tengeren, mert a híres páncélos hajórajt a török fővárossal megkapná — Oroszország, Konstantinápolyt szárazföldi út nélkül is megtarthatná. A német osztrák-magyar kereskedelem a Dunán egészen a szent-pétervári kabinet könyve kedvtől függne, míg az összes szláv törzseknek vagy közönségeknek Oroszország felől gravitálása csaknem ellenállhatatlan erőt nyerne. A befolyás, mely most is az áztriai tergerig terjed, tényleg gyakorlati és Ausztria egy oldalról a cseh szlávok, másik oldalról a horvátok által szorítottatva, a tartós fennmaradás kérdését megoldhatatlannak találja. A különböző elemekből álló birodalom, melyeknek összehatása ma is alig észkelhető, széttöre; és senki nem kétkedhetik azon, hogy az osztrák magyar monarchia rombadöntése oly cél már most is, melyet Oroszország szem előtt tart. Fadejff tábornok mondá, hogy a Konstantinápolyba vezető út Bécsen át megy, de ha Oroszország azt teheti Törökországban a mit akar, akkor a hódítás útja az ellenkező lesz, a tenger-szoros elfoglalása által fogja Oroszország a Habsburguralmat tönkre tenni. Az osztrák-magyar államfőneknek el kellett vesztien az osztrák po-

litikai belátásukat, ha megszüntek azt hinni, hogy keleti politikájuk a térképre van írva. Ausztriára nézve biztos romlás az erős szláv hatalom a Bosporuson; Ausztria a valószínűleg Bismark szavai szerint „un pouvoir fini” lenne.

A közép-ázsiai kérdés

A hó 11-én szóba került az angol félésházban. Manley lord konstatálván, hogy Oroszország Közép-Ázsiában mindinkább észrevehető előhaladásokat tesz, feliratot indítványoz a királynőhöz, hogy nevezzen ki egy konzult valamelyik középázsiai városba s a konzul bizassék meg őrködni az Angol-India kereskedelmi és területi érdekei fölött.

Salisbury indiai miniszter biztosítá Manleyt, hogy a veszélyek, melyek az angol-indiai határ orosz részről fenyegetik, korántsem oly nagyok, mint ő képzei. A Kaspi tengertől, mely a legközelebbi pont, a honnét Oroszország provisió vehetné, az indiai határ több mint 400 mfmd távolság. Az előtte szülő által emlegetett veszély talán egy jövő nemzedék államférfiainak foglalkoztatni fogja, de a katasztropha nem oly fenyegető, hogy igazolja a szóban levő indítvány elfogadását.

A középázsiai kérdés iránti aggodalmak a miniszter úr szerint onnét származnak, hogy a politikuskok általában nagyon kis méretű térképet használnak. Ilyen térképben, ha az ember egyik újat Indiára, a másikat Oroszországra teszi, mindjárt azt gondolja, hogy az előbbi terület veszélyeztetve van. Ajánlja a szónoknak, hogy nagyobb térképeket tanulmányozzon, a melyekkel nem „avec le poace et l'index” mérhetni a távolságokat, hanem lineával.

Meg van győződve, hogy szónok akkor be fogja látni, mikép a két terület közt óriási puszta, több száz mfnydi hegyláncok és megmérhetetlen akadályok terülnek, melyek az oroszok minden támadását teljesen lehetetlenné teszik, akár-milyen bős haditervük legyen is. Az Indiára való felgyűlést nem egy Közép-Ázsiában föllátható konzul főladata, hanem az alkirályé, ki Indiában székel.

A konzulatok felállítására különben jó gondolat, de nem azért, hogy azok India érdekeire ügyeljenek, hanem a kereskedelem előmozdítása vége. Csak hogy a konzulatok felállításánál mindig figyelembe kell venni az illető ország műveltségi viszonyait, nehogy a konzul ily kellemetlenségeknek legyen kitéve, mint pl. Abyssiniában, hol az ügyvivőn elkövetett sértés 225 millióba került az országának. A kormány mindentűt állít fel konzulságokat, a hol azoknak hasznát látja.

Manley erre visszavonta indítványát.

Mac-Mahon üzenete.

Versaillesi táviratok szerint a kamra ülésén a ministerium értesíti a kamrát, hogy Mac-Mahon azon szándékát közli a senatussal, hogy a kamrát feloszlattja s a senatustól ennek megfelelő szavazatot kíván. A senatusban Broglie a következő üzenetet olvasta fel:

„Az alkotmány 5-ik cikke értelmében az elnöknek joga van a senatus beleegyezésével (avis conforme) a kamrát feloszlattni; e komoly rendszabály ma szükségesnek látszik. Önök elé lépek tehát, hogy ez iránt beleegyezésüket kívánjam. Május 16-án kénytelen voltam a köztem és a kamra közt fennálló szakadást az országának megmagyarázni; konstatálom, hogy a kamrában a ministerium sem tarthatja fön magát, a nélkül, hogy a radikális párt szövetségét ne keresse, s annak fölleteit el ne fogadja. Az ily szükségeshez költött kormány utalva van azok célzatait szolgálni, a kiknek támogatását elfogadja s uralkodásukat előkészíteni; ebbe én tovább nem egyezhettem bele. A közvélemény ily szakadása esetén a fölloszlás azon eszköz, melyről az alkotmány előre gondoskodott.

Jobb szerettem volna ennek idejét elhalasztani, s különösen óhajtottam volna, hogy a kamra feloszlása előtt az 1878-ik évi költségvetést megszavazza. Az elnapolás mult havában azonban a kedélyek remélt megnyugvása nem éretett el; alig volt kimondva az elnapolás, alkotmányos jogom ellen 300 képviselő rögtön tiltakozott a tömegesen torjlesztett ismeretes manifestummal; sohan közülük választóikhoz intézett iratokban és gyűléseken agítáltak, némelyek épen oly kifejezésekkel, hogy az igazságszolgáltatás kénytelen volt közbelépni. Ily izgatottság nem tarthatott tovább a nélkül, hogy mely nyugalanságot ne idézzenek elő, azok, kik ebben részt vesznek, ne csodálkozzanak, ha ellenükben az országra hivatkozom, a melyhez ők is fordultak.

Csupán arra szorítkozom, hogy néhány sürgős törvény megszavazását kívánjam; a kamrától, melyek egy párt hazafiságát sem fogják kérdésessé tenni. Az erre azonnal bekövetkező feloszlás az új kamra egybegyűlését a törvényes határidőn belül megengedendi, hogy az államháztartás vezetése a jövő évre biztosítsassék.

Bizalommal fogok a nemzethez fordulni; Franciaország úgy mint én, nem akarja tartani intézményeinket s nem akarja, hogy 1880-ig, midőn az alkotmány revidálható lesz, minden elő legyen készítve az ország erkölcsi és anyagi erejének desorganisatioja. Meg vagyok győződve, hogy Franciaország igazságos lesz célzataim

iránt s oly megbízottakat választand, kik megígérik, hogy engem támogatni fognak.”

A senatus a kamara feloszlásának kérdését az osztályokhoz határozta utasítani.

A Fonton minister által a kamrában tett nyilatkozat csaknem azonos volt a senatusban felolvasott üzenettel. Ennek felolvastá után a belügyminister beleegyezett, hogy azonnal kezdődjék a vita a kormány politikája tárgyában beadott interpelláció fölött, Bethmonth élénken megtámadta a ministeriumot. A vita folyamában Casagnac és Mitchell bonapartisták rendutasítottak; a kamra határozata szerint ezek fölött censurá mondatott ki.

A belügyminister kijelenté, hogy a ministerium az 1789-ki Franciaországot képvisel is az 1793-ki Franciaország ellen védelmezi magát. Tagadja, hogy a május 16-iki tény az országot nyugtalanította s a külső békét veszélyeztette volna.

Gambetta nem hisz a ministereknek a közvéleménnyel való ragaszkodásában, élénken megtámadja a bonapartistákat, kik államcsínyen dolgoznak s clericalismussal vádolja a ministeriumot.

Decazes kijelenti, hogy a külföld iránti viszonyok nem szűntek meg szívéllyesek lenni.

Tisza Kálmán válasza Irányi két interpellatiojára.

A képviselőház június 15-iki ülésén Tisza válaszolt Irányi két interpellatiojára. Az elsőre adott válasz következőleg hangzik:

Tisza Kálmán ministerelnök: T. képviselőház! Még a pünkösdi szünetek előtt, máj. 16-án, Irányi D. igen t. képviselő úr a következő interpellációt intézte hozzám:

„Helyeselte-e a magyar kormány a keleti ügyre vonatkozó ugynevezett berlini memorandumot, a konstantinápolyi értekezlet megállapodásait és a londoni legyzöknyvet? S ha helyeselte, mikép egyeztetheti meg abbéli elhatározatát egyrészt a párisi békekötéssel, másrészt Magyarország érdekeivel?”

Azok után, miket e tárgyra nézve már ismételten volt szerencsém elmondani, ez interpellatio részemről az alkalommal igen röviden felelhetek.

A mi a magyar kormánynak helyzetét, érteve a magyar kormányt, egyfelől, az osztrák kormányt másfelől, a külügyi politikával szemben illeti, erre nézve már több ízben volt szerencsém kijelenteni azt, hogy igen is mindegyik kormányban van befolyása, kell, hogy befolyása legyen és ennélfogva kell, hogy felelőssége legyen a külügyi politika irányzatáért és célzataiért, de hogy ezen külügyi politikának minden egyes ténykedése közös megállapodásnak eredménye legyen, az nem tartozik a lehetőségek közé és hogy közel maradnak a kérdés tárgyaiban, szeretném tudni, hogy bárki e világban hogyan volna képes vezetni az osztrák-magyar monarchia külügyeit, ha akkor, midőn más hatalmak képviselőivel pár nap alatt meg kell állapodni valamiben, mindannyiszor kénytelen volna ezt monnai: „én minkelette aláírom, haza megyek, hogy intézkedhessem az osztrák és magyar ministeriummal.”

De midőn ezt általánossággal kimondom, nem akarom ez alkalomból visszautasítani azt, hogy a kérdés okmányokat illetőleg hozzám intézett kérdésre feleljek és én részemről azt mondhatom, hogy én úgy találom és úgy találom, hogy azon okmányok megfelelnek annak, mit már több ízben volt alkalomam mint a magyar-osztrák monarchia külügyi politikájának irányát jelezni, azaz mindegyiknek kiindulási pontja és célja volt: megőrizni a békét, ha lehet, lokalizálni a háborút, ha a békét megőrizni nem lehet, javítani a Törökországban lakó kereszténynek sorsán úgy, hogy e miatt a monarchia és hazánk érdekeivel ellenkező alakulások létre ne jöjjenek. (Élénk helyeslés.)

Én — mondom — mindezen okmányokban az ezen cél felé határozott törekvést látván, igenis azok irányával egyet értek.

Hogy mikép egyeztettem meg ezt hazánk érdekeivel, arra válaszon már az elmondottakban bennfoglaltatik. Hogy mikép egyeztettem meg a párisi békekötéssel, erre csak annyit válaszolhatok hogy ezen okmányoknak többsége készült a párisi békekötést aláírt összes hatalmak által, és érvénye feltételezve volt nemcsak ezeknek, hanem a berlini memorandumnak is a párisi békekötést aláírt összes hatalmak hozzájárulásától, a mint, hogy be is bizonyították az események, hogy ezen hatalmak egyike nem járulván hozzá a berlini memorandumhoz, senki által annak erőszakos keresztül vitele vagy az, hogy az osztrák-magyar monarchia a párisi szerződést aláírt hatalmak nézetével ellentétbe helyezze, meg nem kísértett.

Már pedig én azt tartom, hogy ezen szerződésnek leghivatottabb magyarázója: az aláírt hatalmak összessége. Miután — mondom — nem látok ezekben olyanokat, a mik a monarchia és hazánk érdekeivel ellenkezőnek, mert a törökországi keresztény népek sorsának oly javulását, mely hazánk érdekeit sértő újabb alakulásokat nem von maga után, nem tarthatom hazánk érdekeivel ellenkezőnek: én igenis ezek irányzatát megnyugtatóan vettem és irántuk semmi rosszamat vagy nem helyeslésemet kifejezni magam hivatottnak nem érzem.

Ez az, a mit a t. képviselő úr kérdéseire felelhettem.

Kérem a t. házat, méltóztassék válaszat tudomásul venni. (Helyeslés és közepen.)

Irányi ezután hosszadalmas fejtegetésbe bocsátkozott a keleti kérdés különböző fázisainak s a diplomáciai viszonyok azokra való befolyásának. Irányi beszéde 2 óráig tartott. Beszéde végén keményen elítélte a követett politikát s ívott annak további követésétől, mely oly eredményre vezetne, a mit „minden jó hazafinak meg kellene siratnia.” A miniszteri válasz tárgyalásra kitűzését ksrte.

Tisza viszonválaszában először is Irányi azon állítása ellen kelt ki, mintha a mi monarchiánk politikája okozta volna a háború kitérését; az ellenkező politika okozhatott volna minke sokkal közelebből érintő politikát; a mi egyes hatalmak szerepét a diplomáciai aktusok körül illeti, reméli, hogy a legközelebbi jövő alkalmat fog adni a részletek földerítésére; reméli, hogy akkor Irányi sokat vissza von mai vádjai közül.

A többi vádat is visszautasítván, különösen mintha bármilyen hatalom fölünk elidegenítettét volna, nagy tetészel mellett utalt arra, hogy hazaelenes politikát a király alkotmányszeretete bármilyen udvaronc hajlamu politikuskoknak sem engedne tűzni. Inkább tűri a helytelenítő ítéletet most, sem hogy káros nyilatkozatokra ragadtassa magát; kéri válasza tudomásul vételét.

A ház a választ tudomásul vette.

A jun. 16-iki ülésben Tisza Kálmán miniszterelnök felelt Irányi interpellatiojára a torpedók szállítása s Románia megszállása felől. A miniszter kijelentette, hogy a torpedók szállítását a hadviselő felek területére, vagy hadseregeihez a kormány június 4-én ismételve beültotta s hatán mégis eszközöltetné ily szállítás, azoknak, mintdugárúknak lefoglalását rendelte el.

Irányi nem vette tudomásul a választ különösen azért, mert Románia megszállásával szemben a kormány Erdélyben nem állítottott föl figyelt hadtestet.

Tisza erre azzal replikázott, hogy az országának legalább 100 millióba került volna a hat hónap előtti mozgósítás; érdekeink pedig ez által nem lettek volna jobban megvédve, mint ma vannak.

Él-e Petőfi?

A „M. P.”-N szegedi munkatársa személyesen utazott el Szováthra és kereste fel Manasses Dánielt, ki tudvalevőleg Petőfiről az ismert nagy izgatottságot közlő adatokat szolgáltatatta. N-s ezen találkájáról a következőket írja:

Manasses széles vállu, kisdud, zömök barna ember; midőn előttem megjelent, jobb szeme — melyet a napokban állítása szerint egy téhén csapott meg szarvával — be volt kötve.

Járása szerfelett gyors. Öregetilleg egyh. nemes, or. ref. vallás. Csakadja a faluban igen kiterjedt, mint ezt bátyjától, a ki falubíró, halottam.

Előttünk megjelenésekor némi izgatottság volt észrevehető rajta. Miután kérdéseimre névét megmondta, s szembajra iránt intézett kérdéseimre is felelt, néhány általánossággban tartott, s inkább csak ügye iránti érdeklődésünket jelző bevezető szó után felkötött, beszélje el, hogy mióta falujából eltávozt, egész visszaérkezéig mi történt vele, mikor és hogyan jött haza?

Erre lényegében az eddig közlötöket beszélte el, a részletekben azonban itt-ott nem jelentkező eltérésekkel.

Megjegyzem, hogy Manasses ismereteire nézve igen alantok fokon áll. Elbeszélésében a sorrendre nem igen ügyel, és bár mennyire kerültük is a kérdézőkösdést, a beszéd fonálára nézve az egymásután érdekeiben közbe szülő kérdésre gyakorta volt szükségünk.

Manasset most 28 éve pünkösdi után a csonka hentes 15-öd magával vették be honvédnek Kolozsvárt.) Mint most mondá, a 68-dik zászlóalj. A zászlóalj parancsnokának névét elfelejtette.) Kolozsvárról Csikszeredába vitték, a hol aratásakor egy ütközetben) jobb lábába a térdhajlás felett sebet kapván, kórházba került; a kórházba Balázs Gyuri vitte be a hátán.) Itt három hétig feküdt betegben; így került a muszkák kezébe a többi betegekkel együtt. Szekerem Brassóba vitték. Brassóban a sebesültek száma szaporodott más Sebenből hozott betegekkel is. A Sebenből hozott fogoly sebesültek közt volt, állítása szerint, Petőfi is, kinek jobb kartóve volt szinte megsebesítve.

Brassóból „Nagy-Oláhszágba” vitték a többi mintegy 285 beteggel együtt.) Itt Bukarestben 9 hétig feküdtek. Bukarestből egy redgel-

*) Ezek körül ma is több el a faluban, köztük Palagyi Pista, Balázs Gyuri. Kézlő.

*) Előbbi vallomásaiban a 67-ik zászlóaljra mondta és Tolnai őrnagyot nevezte.

*) E tájt jul. első napjaiban a nyergesi és búkszádi ütközetek voltak.

*) E körülményre Balázs Gyurit is kikerestük, és az Manasses állítását megerősítőleg adta elő a dolgot. K.

*) A jegyzőkönyvben a betegek száma 200-ra van téve, de Csikszeredában. K.

től délig gyalog vitték (de hova, a város nevét elfelejtette), ott hajóra ültek s a Dunán s tengeren 4 hétig utazva Oroszországba értek. Az nton sokan elhaltak, életben mintegy 117-en érkeztek meg. Azt a helyet, hol szárazföldre értek (kijelölés szerint írva le) így nevezte meg: Gloon. Itt kiszálltak, s egy napi gyaloglás után Pétervárra vitték, melynek muszka nevét (kijelölés után írva) Prenta-Petere-nek mondja, s a hol egy nagy muszka tiszt verén át őket, szétszórtattak szerte-szélre az ön, vas és sóbányákba. Közülök a hol 6 volt, az ónbányákba 25-ön jutottak. Arra a kérdésre: hogy hívják azt a bányát? azt felelte: hogy az a „31-ik”. A várost Kolozsvárnál sokkal nagyobbbnak mondotta. A bányában muszka kák is dolgoztak, mert „ott a hibásokat úgy bűntetik.”

Öltözetekre nézve, azt mondja, hogy már Oláhországban elvették ruháikat s muszkaruhába öltöztették fel. A bányában földig érő bundájok és sapkájuk volt télen nyáron, mert ott erős hideg van. Azt is mondta, hogy Sziberia nem volt messze tőlük.

Arra a kérdésre, kik voltak vele egy helyt, első helyen Petőfit nevezte meg, a kit kérdésünkre így ír le: Középszerű ember, gesztenyeszínű hajjal, haja éles fégöndör volt, most őszbe elegyedett, a válnatásnál kissé kopasz; hegyes szakállal viselt, mikor Brassóban először látta s most is olyat visel. Vékony ábrázatu. Különböző ismeretű jeggyel azt mondta, hogy Petőfinak, mikor Brassóban előbb látta, szájában elől az alsó fogorban egy foga caorba volt, aztán vékony, hosszú ujjai voltak.

Petőfiről általában nagy előszeretettel beszélt. Gyakorta visszatért rá. Kérdésünkre, hogy hát nálánál nem volt-e ott külön ember? Nem mel felelt. Voltak még olyan deáki emberek is s ilyen volt Tóth Péter szentesi szülei, ki most velük, állítása szerint, haza jött, s Kovács Péter.

Petőfinak jól ment a dolga; csak másfél évig dolgozott a bányában, aztán felgyógyult. Mint felgyógyult ő vette számba a munkát s mutatta a munkásoknak, hogy kell élni az őnt. A házáról semmit nem hallottak.

Néha beszéltek arról is, hogy vajjon meg-szabadultak-e ők onnan. Petőfi bús, haligatag volt többnyire; ritkán kacagott vagy gyszer. Sohajtott selege se gyermeke után; csak ezeket sajnálta. Manasses Petőfinak állítólag 3 éven keresztül takarított. Ugy mondta neki örké: „Gyűjön ön Dani, takarítsa ki a gunyákat.” Rubáik előbb egyformák voltak, később Petőfi más pantallont, eszmat, rockot és sapkát kapott. Szobájában, aqy asztal és egy szék volt. Mikor takarított, akkor látta Petőfit könyökére támaszkodva, elgondolkodni.

Az iránt, hogy vajjon miféle volt Petőfi itthon, azt mondá Manasses, hogy volt szó róla, hogy „Jó írástudó ember volt itthon, körözött; újságadó volt.”

Kérdztük, hogy a keresztnevét nem tudja mi volt, mert sok olyan Petőfi nevű lehet; erre azt felelte: „Petőfi Sándor úr.” S itt megjegyzem, hogy valahányszor csak róla szólt, mindig „Petőfi ur”-at mondott. Kérdztük, milyen természetű volt s azt felelte, hogy nem haragos, senkivel sem veszekedett soha.

Írással nem foglalkozott; az asztalán volt három könyve; kettőben az ő képe. Kérdztük, honnan tudja azt, hogy az ő képe volt? s erre azt felelte: „Mikor azt a képet néztem, mintha csak Petőfi urat láttam volna.”

A bányákban jól bántak velük, csak az élet volt gyenge, naponta fél font húst és 25 krajczárt kaptak. Maguk készítették el az ételt rendre. Éttek pityóka, káposzta és többől készített ételket. Ez ételek és a kezeikben megfordult páncz krajczár, huszas stb. állítólagos orosz nevelt megmondta, minthogy azonban azoknak csak egy-szer hallott kijelölés után ama nevekkel csak fél-reértésekre adhatnák okot, jobb ha azok egyelőre jegyzeteinkben maradnak.

Manasses a bányában csak 5 évig dolgozott; minthogy elgyengült, kivették onnan és fegyvert adtak helyébe. A 8-ik gyalogezredben szolgált, melynek nevét, (kijelölés után írva) Begon-Ruvrik-nak mondá.) Ekkor két napi járó földre háborúba vitték, mely 5 hónapig (tartott nyáron és ősszel. Itt ő a jobb keze csuklójánál és a fején két kardvágást kapott. Sebbeit látam. Háború után visszakerültek ismét Pétervárra, ott kaszányában laktak s a bányánál őrségi szolgálatot tettek. Egy magyarral mindig három muszka katoná ment őrségre.

Katona korában is többször beszélt „Petőfi úrral.” Mostan ugy 60 év felé jár Petőfi. Szabad volt Manessének is be a bányába menni; Petőfinak is szabad volt a városban is járni, de ilyenkor kísérték. A házáról semmit sem hallottak. De azt hallották, hogy más bányákban is vannak magyarok, úgy hallották: 2775-ön) voltak Magyarországról s Erdélyből összesen, magyarok, zsidók, oláhok stb. Azután voltak lengyelek is mintegy 90-en. Voltak ott még bányamunkában Balog István m.-országi, Horváth Péter nagy-

*) E név a közlött jegyzőkönyvben mondott névvel nem talál. Kézlő.

*) E szót mondta korábbi vallomásaiban is. Kézlő.

CU Cluj-Napoca.

(213)
(4-*)

Valódi amerikai
Wheeler és Wilson-
varrógépeket

mától kezdve következőleg számítom:

Nro 3 csak	53 frt.
Henger Nro 5 csak	110 frt.

Eredeti patent-varrógépeket
WHEELER és WILSON-rendszer

Nro 1* ívelt asztallal és minden készülékkel	45 frt.
Nro 2 ívelt asztallal, borítékkal és minden készülékkel	49 frt.
Nro 2* ívelt asztallal, minden készülékkel, finom fodros furnírral, fogóval és oszlopzattal	51 frt.

Teutsch József B., Segesvárt.

Rendes göngyölés vasúti szállítással ingyen. Esetleges szállítási törlésért nem vállalok felelősséget, hanem előforduló esetekben pótdarabokkal szívesen szolgálok azon árban, melyben azok nekem állnak.

(424)
(81-104)

Bécs legnagyobb és legjobb hírt

vasbutor-gyára
Reichhard és társa
BÉCSBEN,
III. Marxergasse 17.

Ajánlja magát izléses kivitelű gyártmányai pontos szállítására. Képes mintalapok kívánatra ingyen.

Megjelen havonként kétszer, két nagy iven. Minden számban egy nagy színezett divatkép és minden második számban egy szabásrajz.

Előfizetési ára helyben: 1 évre 6 frt 80. Vidékre bérmentve egy évre 8 frt —
házhoz hordva 1/2 " 3 frt 40. 1/2 " 4 frt —
1/4 " 1 frt 70. 1/4 " 2 frt —

MODEN-ZEITUNG.

Megjelen havonként kétszer egy nagy iven.

Előfizetési ára helyben: 1 évre 3 frt 20. Vidékre bérmentve egy évre 4 frt 40.
házhoz hordva 1/2 " 1 frt 60. 1/2 " 2 frt 20.
1/4 " — frt 80. 1/4 " 1 frt 10.

Fent nevezetteknek kívül elfogadok előfizetéseket minden bel- és külföldi folyóirat- és divatlapra, továbbá heti- és napilapokra, megjegyezve mindenütt még azt, hogy az előfizetési összegek bérmentve küldessenek be hozzám.

Tisztelettel

(89)
(11-*)

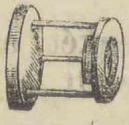

Legnagyobb raktár optikai cikkekben
Kolozsvárt

CSAPO SÁNDOR

NAGY BAZÁRJÁBAN

található aczél, szaru, tekenősbéka, pakfong, új ezüst aranyba foglalt szemüvegek és orrcsipesek, Lorgnetek, színházi lát- és távcsövek, nagyítóüvegek, Compasok, microscopok napórák, stereoscopkastenek, barometerek, hőmérők, vízmértekek, bor, sör, must, szesz, eczetmérők, különféle minőségekben.

Továbbá: dús választék, kalap, cipők, utazó eszközök, fegyver és revolverekbe.

STEIN JÁNOS

könyvtáros

KOLOZSVÁRT.

Utazás keleten.

Írta: **ORBÁN BALÁZS.**

Hat kötet ára 6 frt.

Tartalom:

I. Kötet. Lengyelországtól Brassóig, Brassótól Galaczig, Galacztól Konstantinápolyig, Konstantinápolytól Smirnáig, Smirnáától Sámosig, Sámos, Sámóstól Rhodosig, Rhodostól Beyrúthig.

II. Kötet. Beyrúth és néhány s.ó Libanon népeiről. Beyrúthtól Názarethig, Názarethtől Jeruzsálemig, Jeruzsálem, Jeruzsálem környéke, Kirándulás Jeruzsálemről.

III. Kötet. Kirándulás Bethleembe, Hebronba és St.-Jánosba, Jeruzsálemről Jaffán át Beyrúthig, Beyrúthból Alexandriáig, Alexandriától Kairóig. Egyiptomnak rövid történeti kivonata Mahomedtől a mi korunkig. Kairó, kirándulás Heliopoliszhoz és a kövesült erdőhöz, kirándulás a gulákhoz.

IV. Kötet. A gizehi guláktól Memphisig, Memphisből Kairóig, Kairóból Rosettán át Alexandriába, Alexandriától Sziráig, Sziráttól Athénig, Athénbe. Delos, Nacós, Páros, Antipairs, Myerne, Tinos, Andors, Függetlenség.

V. Kötet. Athenből Naupliába, Naupliából Korinthusig, Korinthusból az Isthmushoz. Az Isthmusból Megáriáig, Megáriából Eleusison át Athénbe. Delos, Nacós, Páros, Antipairs, Myerne, Tinos, Andors, Függetlenség.

VI. Kötet. Konstantinápolytól Brüsszáig, Brüssza, Brüsszából Gmelen át Isznikre, Isznik a régi Nicaea, Nicaeatól Nicodémian át Stambulba. Visszatérés a hazába. Megérkezés a hon határára.

Orbán Balás következő szavakkal fejezi be e mű bevezetését.
„Egy ösvényt legalább törtem keletre, mely reánk magyarokra nézve 100-szorosan fontos, kiknek hivatásunk végre is az, hogy műveltségünk közvetítő legyen kelet és nyugat közt és kiket ezen felül kelet, mint ösapáink dicső hazája is érdekel. Vajha egykor újabb nemzedékeink által, az ösvény járt útát válhasson, s ez utakon nemzetünk tudományosságát jövő évezredeknek nyújtsa át eltűnt évezredek nagyságának kincseit.”

(3-6)
(2-5) A.

Két ezer forint
biztosíték

mellett kölcsön kiadó. Értékezhetsémi ügyvéd Duha János unokája Szamosújvárt.

FERENCZ JOZSEF
KESERÜVIZ-FORRÁS

Baló fővárosi vegyész és Bernáth J. tanár vegyelemzése egybehangzó eredményei szerint valamennyi budai, valamint bel- és külföldi keserűvíz között a legfőbb szilárd alkotórészt tartalmazza, és pedig a gyógyhatás elérésére nézve eddig még el nem ért mennyiségben s oly kedvező összetételi arányban,

hogy ez okból onyho ize miatt is mint legkellemesebb és leghatásosabb keserűvíz ajánló elismerésre talált. Forrás-nyomatványokkal s orvosi bizonyítványokkal is győzősülünk. Ezen viz kapható minden gyógytárban és fűszerkereskedésben s a forrásigazgatóságnál Budapestén.

DER BAZAR

Illustrirte Damen-Zeitung.

Megjelen havonként kétszer, két nagy iven, szabásrajzokkal.

Különösen ajánlhatom mint eddig legjobbnak s legezészerűbbnek bebizonyult divatlapot, mely mint **egy millió példányba** van elterjedve.

Előfizetési ára helyben: egy évre 8 frt. A vidékre bérmentve 1 évre 9 frt 20 kr.
házhoz hordva 1/2 " 4 frt. 1/2 " 4 frt 60 kr.
1/4 " 2 frt. 1/4 " 2 frt 30 kr.

Illustrirte

FRAUEN-ZEITUNG.

„Modenwelt“ nagy kiadása, szépirodalmi közlönyvel.
Megjelen 250,000 példányban.

Kis kiadás:

Ezenként ezen kiadásban megjelen: 24 szám divat- és kézmunkákról, 12 szabásrajz stb. melléklettel, 12 nagy színezett divatképpel. 24. szám szépirodalmi részszer, mint melléklet.

Előfizetési ára helyben: egy évre 8 frt. A vidékre egy évre 9 frt 20 kr.
házhoz hordva 1/2 " 4 frt. 1/2 " 4 frt 60 kr.
1/4 " 2 frt. 1/4 " 2 frt 30 kr.

Nagy kiadás:

Ezen kiadás a kis kiadásban megjelenőknél kívül még 24 nagy színezett divatlapot és 24 színezett tájviselési képet tartalmaz.

Előfizetési ára helyben: 1 évre 11 frt 20. A vidékre bérmentve 1 évre 12 frt 40.
házhoz hordva 1/2 " 5 frt 60. 1/2 " 6 frt 20.
1/4 " 2 frt 80. 1/4 " 3 frt 10.

NAPKELETI KÉPEK.

Eredeti rajzokban. Nagyszíllősi Szöllősi Ferencztől.
Ára 1 frt.

A dús és érdekes tartalomról következőket emeljük ki.
Sulejman aga. A ruszoki pasa. A Janicsárok eltörltetése. A Moszkoviták háborút izenek. Kalafati, bailézi útközet. Miklós ezár. Sumla. Mahmud pasa a Bosnyákokat Novi-Bazárnál megveri. Az orosz segéd sereg megérkezik. Mehmed-Alival béke kötöttik. Török szokások. Török verdegyszeret stb. stb. stb.

Az építkezési és tűzrendészeti,

valamint a tűzbiztosítási ügynek reformja Magyarországon.

Írta dr. Lindner Gusztáv a nagyszabasi jogakadémia igazgatója.
Ára 40 kr.

Vidéki megrendelések azonnal és a legpontosabban teljesítetnek utánvét mellett. Legcélzzerűbb azonban a kívánt könyvek árát postautalvánnyal előre beküldeni, mely esetben a könyvek árán felül még 10 kr. küldendő a fuvarlevél és csomagolásért.

STEIN JÁNOS

ERDÉLY, ha meg HUM-EGYELETI KÖNYVKERESKEDÉSE
KOLOZSVÁRT,
az új évnegyed közeledtével

a

következő

magyar

és

német

jeles

általános

legjobbnak

elismert

DIVATLAPOKAT

ajánlja a hölgyközönség szíves figyelmébe:

A MAGYAR BAZÁR,

mint
a nők munkaköre.

Megjelen havonként kétszer, két nagy iven.
Minden szám borítékban, színezett divatkép, szabásrajz- és kivágott szabászmintával.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva vagy vidékre: Egész évre 10 frt, fél évre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

HAUS und WELT

Illustrirte Muster- & Modezeitung.

Megjelen havonként kétszer, két nagy iven.
Minden szám gazdag tartalommal és két-három pompásan színezett divatképpel és szabásrajzzal.

Előfizetési ára helyben: egy évre 12 frt. Vidékre bérmentve 1 évre 13 frt 20 kr.
házhoz hordva 1/2 " 6 frt. 1/2 " 6 frt 60 kr.
1/4 " 3 frt. 1/4 " 3 frt 30 kr.

DIE MODENWELT.

Illustrirte Zeitung für Toilette und Handarbeiten.

Megjelen havonként kétszer egy nagy iven, szabásrajzzal.

Előfizetési ára helyben: 1 évre 3 frt 60. Vidékre bérmentve egy évre 4 frt 80.
házhoz hordva 1/2 " 1 frt 80. 1/2 " 2 frt 40.
1/4 " — 90. 1/4 " 1 frt 20.

VICTORIA

Illustrirte Muster- u. Modezeitung.

(145)
(6-12)

! Poloska-pusztító !

Elismert okvetlen halálos hatású

rovar-porom

és a szabadalmazott méregmentes

„ANTIPUTRIN“

nem csak poloskát, csótányt, nyirbogarat, bolhát, legyet, hangyát és más pusztít, hanem azokat petéit is teljesen töltöretel.

Akar igazán háborítatlanul aludni?
hintse be tehát ágyát, szobáit, konyháját az én rovar-porommal.

Akar ön igazán pénzt megtakarítani?
híptse be tehát bundáit, kelméit, ruháit, szővegeit és baltárait az én megpróbált legjobb ANTIPUTRINOMMAL.

Elegáns pléhdobozban vásárolja meg.
mel ellátva 30 kr., 80 kr. és 1 frt 50 kr.

Vidéki megrendelések levelezési lapon, utánvét mellett is.

Valódi minőségben kapható alólírók által.

Ífj. Deutch Jakab Bécs, II., Schöllerhof

Vidéki ismétlésűtő, urak felhívának, — ha valóban okvetlen halálos hatású rovarpor akarnak bírn — hogy megrendeléseiket nálam idejekorán tegyék meg, hogy legyek csüggyet hirdetésembe fölvenni.